

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Καθορισμός αδικημάτων και κυρώσεων σε βάρος φυσικών και νομικών προσώπων για παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Απριλίου 2024 σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 και λοιπές διατάξεις»

Ι. Γενικές εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το νομοσχέδιο υπό τον τίτλο «Καθορισμός αδικημάτων και κυρώσεων σε βάρος φυσικών και νομικών προσώπων για παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Απριλίου 2024 σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 και λοιπές διατάξεις», όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από 25 άρθρα.

Το πρώτο κεφάλαιο (άρθρα 1-3) αφορά σε γενικές διατάξεις στο πλαίσιο της ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2024/1226. Ειδικότερα, στα άρθρα 1-3 περιλαμβάνονται ο σκοπός, το πεδίο εφαρμογής και οι ορισμοί, αντιστοίχως.

Το δεύτερο κεφάλαιο (άρθρα 4-8) αφορά τα ποινικά αδικήματα και στις κυρώσεις κατά φυσικών και νομικών προσώπων και οντοτήτων, ενώ ρυθμίζει και ζητήματα δικαιοδοσίας. Στο άρθρο 4 προβλέπονται αδικήματα παραβία-

σης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης. Το άρθρο 5 περιλαμβάνει τις ποινές που επιβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα για παραβίαση περιοριστικού μέτρου της Ένωσης, ενώ στο άρθρο 6 ρυθμίζονται ζητήματα δικαιοδοσίας. Η ευθύνη νομικών προσώπων και οντοτήτων περιλαμβάνεται στο άρθρο 7, και το άρθρο 8 να εξειδικεύει τις κυρώσεις κατά νομικών προσώπων και οντοτήτων.

Το τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 9-15) περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις. Με το άρθρο 9 τροποποιείται το άρθρο 4 του ν. 4990/2022 για την προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις ενωσιακού δικαίου. Το άρθρο 10 αφορά στη δέσμευση και τη δήμευση, ενώ το άρθρο 11 περιλαμβάνει ειδικά ερευνητικά μέτρα. Ζητήματα συντονισμού και συνεργασίας των αρμόδιων αρχών και υπηρεσιών περιλαμβάνονται στο άρθρο 12, και το άρθρο 13 να αφορά στη διεθνή δικαστική και αστυνομική συνεργασία. Το άρθρο 14 αναφέρεται στη συλλογή στατιστικών στοιχείων, ενώ με το άρθρο 15 τροποποιείται το άρθρο 4 του ν. 4557/2018 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το τέταρτο κεφάλαιο (άρθρα 16-24) περιλαμβάνει λοιπές διατάξεις. Με το άρθρο 16 τροποποιείται το άρθρο 16 παρ. 2 του ΚΠΔ για την αίτηση εξαίρεσης πριν από την άσκηση ποινικής δίωξης. Με το άρθρο 17 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 53 του ΚΠΔ. Το άρθρο 18 τροποποιεί το άρθρο 100 του ΚΠΔ, προβλέποντας κατ' εξαίρεση αποκλεισμό του κατηγορουμένου από την πρόσβαση σε επιμέρους υλικό της δικογραφίας. Με το άρθρο 19 μεταβάλλονται τα άρθρα 115 και 120 ΚΠΔ, ενώ με το άρθρο 20 προσαρμόζεται το ανώτατο όριο κάθειρξης στο πλαίσιο του άρθρου 286 του ΚΠΔ. Το άρθρο 21 αφορά στα έξοδα που επιβάλλονται σε βάρος του κατηγορουμένου που καταδικάστηκε με έκδοση ποινικής διαταγής, τροποποιώντας το άρθρο 577 του ΚΠΔ. Το άρθρο 22 επιφέρει αλλαγές στο άρθρο 10 του ν. 3772/2009 για τη μετακίνηση ιατροδικαστών και νεκροτόμων σε άλλες ιατροδικαστικές υπηρεσίες. Το άρθρο 23 τροποποιεί τα άρθρα 6 του ν. 2664/1998 και 59 του ν. 5197/2025 που αφορούν στην κτηματολογική διαμεσολάβηση. Τέλος, με το άρθρο 24 μεταβάλλεται το άρθρο 28 του ν. 1650/1986, και η εγκατάληψη ογκωδών αστικών απορριμμάτων υπάγεται στις περιπτώσεις αξιόποινης υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο (άρθρο 25) ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Ειδικές εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η συντρέχουσα αρμοδιότητα της ΕΕ με τα κράτη μέλη για θέσπιση ελάχιστων κανόνων ουσιαστικού ποινικού δικαίου μέσω Οδηγιών ορίζεται στο αρ-

θρο 83 της Σύμβασης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ) και περιλαμβάνει στην παρ. 1 συγκεκριμένους τομείς εγκληματικότητας που είναι ιδιαιτέρως σοβαροί και έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα ο οποίος απορρέει ιδίως από τη φύση και τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή υφίσταται ειδική ανάγκη να καταπολεμούνται τα αδικήματα αυτά σε κοινή βάση. Εκτός όμως από αυτούς τους τομείς, το Συμβούλιο μπορεί, με αποφάσεις του, να επεκτείνει την αρμοδιότητα της ΕΕ και σε άλλους τομείς, εφόσον πληρούνται τα ανωτέρω κριτήρια. Εν προκειμένω, έχει εκδοθεί η απόφαση 2022/2332 του Συμβουλίου της 28 Νοεμβρίου 2022 «για τον προσδιορισμό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Η απόφαση αυτή επεξέτεινε την αρμοδιότητα της Ένωσης να θεσπίζει ποινικούς κανόνες για παραβίαση περιοριστικών μέτρων που η Ένωση έχει εγκρίνει βάσει του άρθρου 29 της Σύμβασης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) ή του άρθρου 215 της ΣΛΕΕ, όπως μέτρων σχετικά με τη δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, την απαγόρευση διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων και την απαγόρευση εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους της Ένωσης, καθώς και τομεακά οικονομικά μέτρα και εμπάργκο όπλων. Δυνάμει αυτή της απόφασης θεσπίσθηκε η υπό ενσωμάτωση Οδηγία 2024/1226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Απριλίου 2024 σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673, που έχει ως νομική βάση το άρθρο 83 παρ. 1 της ΣΛΕΕ και την απόφαση 2022/2332 του Συμβουλίου.

Σημειωτέον ότι σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περισσότερα από 40 διαφορετικά καθεστώτα κυρώσεων κατά τρίτων χωρών, μη κρατικών οντοτήτων και φυσικών προσώπων, τα οποία θεσπίσθηκαν είτε με πρωτοβουλία της ΕΕ είτε για την εφαρμογή αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Εκτός από τα καθεστώτα που αφορούν σε συγκεκριμένες χώρες, η Ένωση έχει επίσης θεσπίσει οριζόντια καθεστώτα που στοχεύουν στη διάδοση και τη χρήση χημικών όπλων, τις κυβερνοεπιθέσεις, τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την τρομοκρατία. Ο χάρτης κυρώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΕΕ) είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο <https://sanctionsmap.eu/#/main>.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 4 παρ.1

α) Στο άρθρο 4 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου ορίζεται ότι: «Κάθε πρόσωπο, το οποίο με πρόθεση και κατά παράβαση απαγόρευσης ή υποχρέωσης που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή που καθορίζεται σε εθνική διάταξη για την εφαρμογή περιοριστικού μέτρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν απαιτείται εθνική εφαρμογή, προβαίνει με οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη στην: α) άμεση ή έμμεση διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέα ή προς όφελός του, κατά παράβαση απαγόρευσης που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) μη δέσμευση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα κατά παράβαση υποχρέωσης που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γ) διευκόλυνση της εισόδου κατονομαζόμενων φυσικών προσώπων στην επικράτεια κράτους μέλους, ή της διέλευσής τους από αυτό, κατά παράβαση απαγόρευσης που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δ) πραγματοποίηση ή συνέχιση συναλλαγών με τρίτο κράτος, φορείς τρίτου κράτους ή οντότητες ή φορείς που ανήκουν ή ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από τρίτο κράτος ή από φορείς τρίτου κράτους, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης ή της συνέχισης της εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης, όταν η απαγόρευση ή ο περιορισμός της εν λόγω συμπεριφοράς συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ε) εκτέλεση εμπορικών συναλλαγών, εισαγωγή, εξαγωγή, πώληση, αγορά, μεταβίβαση, διαμετακόμιση ή μεταφορά αγαθών, καθώς και παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης, τεχνικής συνδρομής ή άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με τα εν λόγω αγαθά, όταν η απαγόρευση ή ο περιορισμός της εν λόγω πράξης συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 5 στ) παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή άσκηση χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων, όταν η απαγόρευση ή ο περιορισμός της εν λόγω πράξης συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ζ) παροχή υπηρεσιών πέραν εκείνων που αναφέρονται στην περ. στ), όταν η απαγόρευση ή ο περιορισμός της εν λόγω πράξης συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η) καταστρατήγηση περιοριστικού μέτρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω: ηα) της χρήσης, της μεταβίβασης σε τρίτο ή άλλως διάθεσης κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που βρίσκονται αμέσως ή εμμέσως στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενου προσώπου, οντότητας ή φορέα, και που θα έπρεπε να δεσμευθούν δυνάμει περιοριστικού μέτρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την απόκρυψη των εν λόγω κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων, ηβ) της

παροχής ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών, για την απόκρυψη του γεγονότος ότι κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας είναι ο τελικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων που πρέπει να δεσμευθούν δυνάμει περιοριστικού μέτρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηγ) της μη συμμόρφωσης κατονομαζόμενου φυσικού προσώπου, ή εκπροσώπου κατονομαζόμενης οντότητας ή φορέα με υποχρέωση που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναφέρει στις αρμόδιες αρχές κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχό του, ηδ) της μη συμμόρφωσης με υποχρέωση που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παροχή στις αρμόδιες αρχές πληροφοριών σχετικά με δεσμευμένα κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους, ή πληροφοριών σχετικά με κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους που βρίσκονται στην επικράτεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο κατονομαζόμενων προσώπων, οντοτήτων ή φορέων και που δεν έχουν δεσμευθεί, όταν οι εν λόγω πληροφορίες αποκτώνται κατά την άσκηση επαγγελματικών καθηκόντων, θ) παραβίαση ή μη εκπλήρωση των όρων αδειών που χορηγούνται από τις αρμόδιες αρχές για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων, οι οποίες, ελλείψει της σχετικής άδειας, αντίκεινται σε απαγόρευση ή περιορισμό που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τιμωρείται με τις ποινές που καθορίζονται στο άρθρο 5, κατά περίπτωση».

Εν προκειμένω, παρατηρείται ότι νομοτεχνικά έχουν καταστρωθεί εγκλήματα αποτελέσματος στα οποία η συμπεριφορά συνίσταται σε οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη, και το αποτέλεσμα περιγράφεται στις περ. α)-θ). Σύμφωνα όμως με το 3 παρ.1 περ. η (i- iv) της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας 2024/1226, η καταστρατήγηση στην περ. η) αποτελεί αποτέλεσμα που επέρχεται μόνο με τις μορφές συμπεριφοράς που περιγράφονται στις περ. ηα) έως ηγ). Συνεπώς, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να αναδιατυπωθεί αναλόγως η προτεινόμενη διάταξη.

β) Στο άρθρο 4 παρ.1 τελευταίο εδάφιο ορίζεται ότι: «Για ζητήματα απόπειρας, συμμετοχής και παραγραφής εγκλημάτων και ποινών εφαρμόζονται τα άρθρα 42 έως 49, 111 έως 113 και 118 έως 120 του Γενικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α΄ 95)». Δοθέντος ότι οι διατάξεις του γενικού μέρους του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και σε αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους, αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε αυτούς (άρθρο 12 Ποινικού Κώδικα), η προτεινόμενη διάταξη θα μπορούσε να παραλειφθεί.

2. Επί του άρθρου 5 παρ.2

Στην παρ.2 του άρθρου 5 ορίζεται ότι : «Αν τα αδικήματα των περ. α), γ) και δ) της παρ. 1 αφορούν σε κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους ή αγαθά, υπηρεσίες, συναλλαγές ή δραστηριότητες αξίας από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, επιβάλλεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.». Η περ γ) της παρ.1 αφορά τη διευκόλυνση της εισόδου κατονομαζόμενων φυσικών προσώπων στην επικράτεια κράτους μέλους ή τη διέλευσή τους από αυτό, κατά παράβαση απαγόρευσης που συνιστά περιοριστικό μέτρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επειδή δεν αφορά σε κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους, αγαθά, υπηρεσίες συναλλαγές ή δραστηριότητες, η διάταξη δεν έχει αντικείμενο ρύθμισης, και θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να διαγραφεί η περ. γ).

3. Επί του άρθρου 5 παρ. 3

Στο άρθρο 5 παρ.3 περ α) και ε) του παρόντος προβλέπεται ότι: «Αν τα αδικήματα του άρθρου 4 τελέστηκαν: α) στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης όπως ορίζεται στην απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (L 300), β) με χρήση πλαστών ή παραποιημένων εγγράφων, (...) ε) υπό συνθήκες που απέφεραν ή αναμενόταν να αποφέρουν σημαντικά οικονομικά οφέλη ή μέσω του αδικήματος αποφεύχθηκαν σημαντικές δαπάνες, άμεσα ή έμμεσα, στον βαθμό που τα εν λόγω οφέλη ή οι εν λόγω δαπάνες μπορούν να καθοριστούν, (...)θεωρείται επιβαρυντική κατάσταση και το ελάχιστο της επαπειλούμενης στερητικής της ελευθερίας ποινής αυξάνεται κατά ένα (1) έτος».

α)Εν προκειμένω, στην παρ. 3 του άρθρου 5 προβλέπονται επιβαρυντικές περιστάσεις των αδικημάτων του άρθρου 4. Στην περ. α) γίνεται παραπομπή στην απόφαση πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ. Η απόφαση πλαίσιο, όμως, δεν παράγει άμεσα αποτελέσματα στην εθνική έννομη τάξη. Συνεπώς, για να ισχύσει η επιβαρυντική περίπτωση, θα πρέπει να γίνει παραπομπή στις εθνικές διατάξεις που ενσωμάτωσαν την απόφαση πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ.

β) Περαιτέρω στην περ. ε) γίνεται αναφορά σε «σημαντικά οικονομικά οφέλη». Δεδομένου ότι στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα χρησιμοποιούνται ποσοτικά όρια για τη διαβάθμιση των αξιόποινων πράξεων, και όχι αξιολογικές έννοιες, θα ήταν σύμφωνο με τη συστηματική του Ποινικού Κώδικα να προβλεφθούν εν προκειμένω ποσοτικά όρια.

4. Επί του άρθρου 6 παρ.2

Στο άρθρο 6 παρ. 2 ορίζεται ότι: «Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την απόφαση παρέκτασης της ημεδαπής δικαιοδοσίας για ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στον παρόντα και έχουν διαπραχθεί εκτός της ελληνικής επικράτειας, όταν: α) ο παραβάτης έχει τη συνήθη κατοικία του στην ελληνική επικράτεια, β) ο παραβάτης είναι υπάλληλος κατά την έννοια της περ. α) του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α΄ 95) και ενεργεί υπό την υπηρεσιακή του ιδιότητα, γ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στη χώρα, δ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου για οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται εν όλω ή εν μέρει στη ελληνική επικράτεια».

Η διάταξη αυτή ενσωματώνει το άρθρο 12 της Οδηγίας 2024/1226, στην παρ. 2 του οποίου αναφέρεται: «Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με την απόφασή του να επεκτείνει τη δικαιοδοσία του για ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 και έχουν διαπραχθεί εκτός της επικράτειάς του, όταν: α) ο παραβάτης έχει τη συνήθη κατοικία του στην επικράτειά του· β) ο παραβάτης είναι υπάλληλός του που ενεργεί υπό την υπηρεσιακή του ιδιότητα· γ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στην επικράτειά του· δ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου για οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται εν όλω ή εν μέρει στην επικράτειά του.» Εν προκειμένω, η Οδηγία δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να επεκτείνουν τη δικαιοδοσία τους για τα αδικήματα της Οδηγίας που έχουν διαπραχθεί εκτός της επικράτειάς τους αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις α) έως δ).

Στην προτεινόμενη διάταξη αναφέρεται η υποχρέωση του υπουργείου δικαιοσύνης να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την απόφαση παρέκτασης της ημεδαπής δικαιοδοσίας στις περιπτώσεις που αναφέρει το άρθρο 12 παρ.2 της Οδηγίας. Αυτή όμως η αναφορά στην υποχρέωση του υπουργείου δεν συνιστά παρέκταση της δικαιοδοσίας, γιατί πρέπει να γίνει με οικεία διάταξη. Συνεπώς, προκειμένου η διάταξη να είναι σύμφωνη με την Οδηγία, θα πρέπει αυτή να αναδιατυπωθεί, ώστε να προβλεφθεί ρητώς η παρέκταση της ημεδαπής δικαιοδοσίας στις περ. α) έως γ).

5. Επί του άρθρου 10

Στο άρθρο 10 παρ. 2 του νομοσχεδίου ορίζεται ότι: «Κεφάλαια και οικονομικοί πόροι που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε σχέση με τα οποία το κατονομαζόμενο πρόσωπο, οντότητα ή φορέας

ή εκπρόσωπος αυτού, διαπράττει ή συμμετέχει σε αδίκημα κατά παράβαση των υποπερ. ηα) και ηβ) της περ. η) της παρ. 1 του άρθρου 4, υπόκεινται σε δέσμευση και δήμευση, σύμφωνα με την παρ. 1».

Η υπό ενσωμάτωση Οδηγία αναφέρει στο Προοίμιο, αρ. 29, ότι στις εν λόγω περιπτώσεις τα δικαιώματα των καλόπιστων τρίτων δεν θα πρέπει να τίγονται. Η προτεινόμενη διάταξη παραπέμπει στην παρ. 1 του άρθρου 10, όπου αναφέρονται τα άρθρα 40, 42 και 43 του ν. 4557/2018 περί πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επειδή οι προϋποθέσεις δήμευσης σε βάρος τρίτου που αναφέρονται στο άρθρο 40 παρ. 1 του ν. 4557/2018 συνάδουν με το αντικείμενο του ν. 4557/2018, το οποίο είναι διαφορετικό από το ρυθμιζόμενο στην παρ. 2 του άρθρου 10, θα ήταν σκόπιμο, για την αποφυγή σύγχυσης, να προσαρμοσθούν στο αντικείμενο της υπό ενσωμάτωσης Οδηγίας οι προϋποθέσεις επιβολής δήμευσης σε βάρος τρίτου.

6. Επί του άρθρου 18

Στο άρθρο 18 προβλέπεται τροποποίηση του άρθρου 100 ΚΠΔ και προσθήκης παρ. 3, ως εξής: «3. Κατά παρέκκλιση από τις παρ. 1 και 2, εφόσον δεν τίγεται το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, οι αρμόδιες αρχές, κατά την ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση, δύνανται, αιτιολογημένα, να μην επιτρέψουν, την πρόσβαση σε τμήμα του υλικού, αν αυτή ενδέχεται να θέσει σε άμεσο και σοβαρό κίνδυνο τη ζωή ή τα θεμελιώδη δικαιώματα άλλου προσώπου ή αν τέτοια άρνηση είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία σημαντικού δημοσίου συμφέροντος και ιδίως σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η πρόσβαση θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη διεξαγωγή έρευνας ή να βλάψει σοβαρά την εθνική ασφάλεια. Κατά της ανωτέρω άρνησης, ο κατηγορούμενος ή ο συνήγορός του έχει το δικαίωμα να υποβάλει αντιρρήσεις ενώπιον του αρμοδίου δικαστικού συμβουλίου, το οποίο αποφασίζει αμετάκλητα».

Εν προκειμένω, παρατηρούνται τα εξής:

α) Η διάταξη ιδρύει περιορισμούς του δικαιώματος πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας, για την επιβολή των οποίων αποφασίζουν οι αρμόδιες αρχές κατά την ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση. Στο μέτρο που η προκαταρκτική εξέταση και η προανάκριση διενεργούνται υπό τη διεύθυνση του Εισαγγελέα από γενικούς και ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους (άρθρο 31 παρ.1 ΚΠΔ), θα ήταν σκόπιμο, προκειμένου εφαρμοσθεί η αναγκαία στάθμιση μεταξύ των λόγων περιορισμού του δικαιώματος και του

δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και να πληρούται η προϋπόθεση της αιτιολόγησης της σχετικής απόφασης, να ορισθεί ρητά ο Εισαγγελέας ως αρμόδια αρχή.

β) Περαιτέρω, επειδή η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει αιτιολογημένη απόφαση περί περιορισμού του δικαιώματος πρόσβασης σε τμήμα του υλικού, και δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων κατ' αυτής ενώπιον του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να ορισθεί ο δικονομικός τύπος της απόφασης αυτής, όπως, παραδείγματος χάριν, η έκδοση διάταξης, ώστε αυτή η απόφαση να ενσωματωθεί στο σύστημα της τυποποίησης των αποφάσεων των οργάνων της ποινικής διαδικασίας και να παρέχεται αποτελεσματική προστασία του δικαιώματος πρόσβασης μέσω του ελέγχου του δικαστικού συμβουλίου.

γ) Η προτεινόμενη διάταξη αναφέρει ότι ο περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης είναι δυνατόν να λάβει χώρα κατά την ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση. Στις περιπτώσεις που επιβληθεί περιορισμός σε ένα από αυτά τα στάδια, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθό να ορισθεί το στάδιο της ποινικής διαδικασίας στο οποίο ο κατηγορούμενος θα έχει πλήρη πρόσβαση στο σύνολο του υλικού της δικογραφίας, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 και 3 της Οδηγίας 2012/13 όπως ερμηνεύθηκαν από το ΔΕΕ (C-612/15 Kolen (GC) 5.6.2018 παρ. 96).

7. Επί του άρθρου 23

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ρυθμίζονται, εκ νέου, ζητήματα που αφορούν τη διαδικασία διαμεσολάβησης ενώπιον κτηματολογικού διαμεσολαβητή η οποία ακολουθείται πριν από τη συζήτηση αγωγής για την αμφισβήτηση των πρώτων κτηματολογικών εγγραφών. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι σε αυτή μετέχει το Δημόσιο, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, εφόσον είναι εναγόμενοι, και, στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται, για όλους τους διαδίκους η 30νήμερη προθεσμία για την ενημέρωσή τους ως προς τη διενέργεια της Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης.

Στο πλαίσιο αυτό ορίζεται ότι «[σ]την περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου [το οποίο, εν προκειμένω, αφορά τη δυνατότητα των λειτουργών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους να συμμετέχουν στην Υποχρεωτική Αρχι-

κή Συνεδρία Διαμεσολάβησης, είτε, κατ' αρχήν, μέσω τηλεδιάσκεψης, είτε, εφόσον υποβάλουν σχετική δήλωση, με φυσική παρουσία] και σε κάθε περίπτωση, που εναγόμενο είναι το Δημόσιο, οι διάδικοι ενημερώνονται από τον διαμεσολαβητή εγγράφως τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διενέργεια της Υποχρεωτικής Αρχικής Συνεδρίας και έως τη διενέργειά της παρέχεται στους αρμόδιους λειτουργούς έγγραφο (...).

Παρατηρείται ότι νομοτεχνικώς, αφενός, παρέλκει η αναφορά στην «περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου», δοθέντος ότι αυτή εμπεριέχεται στην ευρύτερη περίπτωση «που εναγόμενο είναι το Δημόσιο», και, αφετέρου, το κόμμα που έχει τεθεί μετά τη φράση «και σε κάθε περίπτωση» πρέπει να διαγραφεί, ενώ πρέπει να τεθεί κόμμα πριν από τη φράση «και έως τη διενέργειά της παρέχεται στους αρμόδιους λειτουργούς».

Τέλος, παρατηρείται ότι, μολοντί καθίσταται υποχρεωτική η συμμετοχή στην Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης, και ως προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, εφόσον είναι εναγόμενοι, η προτεινόμενη ρύθμιση δεν περιέχει ειδική αναφορά για την προ, τουλάχιστον τριάντα (30) ημερών, υποχρέωση ενημέρωσης, και εκκίνων, για τη διενέργεια της Αρχικής Συνεδρίας Διαμεσολάβησης, κατ' αντιστοιχίαν προς τα οριζόμενα για το Δημόσιο.

Αθήνα, 17.09.2025

Οι εισηγήτριες

Αθανασία Διονυσοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Μαριάνθη Καλυβιώτου

Επιστημονικές Συνεργάτιδες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρηγόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Ομότιμος Καθηγητής

του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών